

A detailed topographic map of the Nieuw-Amsterdam - Erica-Zuid area. The map shows a network of roads, waterways, and land parcels. Key locations labeled include Veenoord, Nieuw-Amsterdam, Erica, Zandpol, Westeindsche, Landen, Schoonebeek, Middelndorp, and Gemeente Emmen. The map also features various geographical features like canals, ditches, and fields. The text 'Bijlage 10: Nieuw-Amsterdam - Erica-Zuid eo' is overlaid on the map.

Bijlage 10: Nieuw-Amsterdam - Erica-Zuid eo

Ruimtelijke gebiedsanalyse en -visie
Stedelijke Wateropgave Emmen

De analyse en gebiedsvisie vond plaats in het kader van het project en de structuurvisie Stedelijke Wateropgave Emmen en is verricht in opdracht van:

Gemeente Emmen, Afdeling ROI
Postbus 30001
7800 RA Emmen

De inventarisatie en analyse is verricht door:

H H v B
Adviesburo voor landschapsinrichting
Mw Drs Ing L.M. Scholtens
Hoogeveenseweg 21
9435 TC Bruntinge
Tel. 0593 552805

Juni 2012

Inhoudsopgave

DEEL 1: INVENTARISATIE EN ANALYSE

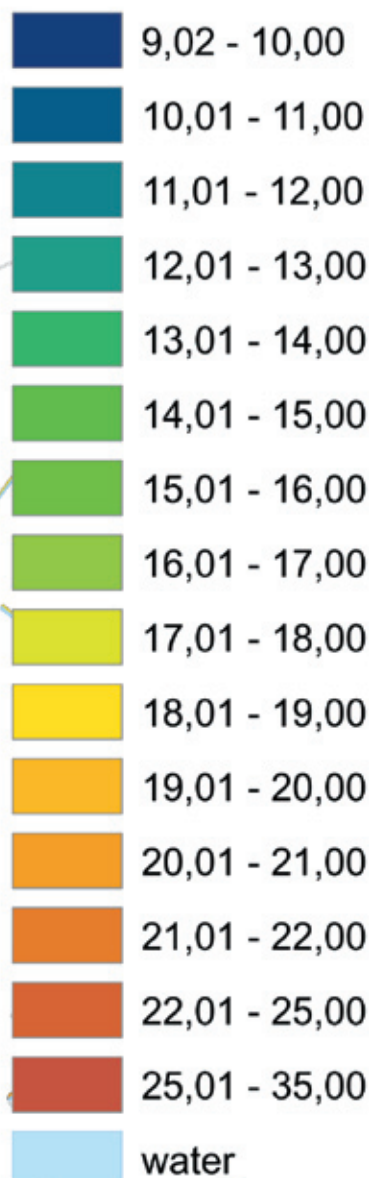
1. De aard- en bodemkundige ondergrond	
1.1 Hoogteligging	5
1.2 Bodem	7
1.3 Ondiepe slecht doorlatende lagen	9
1.4 Kwel en infiltratie	11
1.5 Komvormige laagten	13
2. Archeologische waarden	15
3. Ontginningspatronen in historisch perspectief	
3.1 Algemeen	17
3.2 Periode Middeleeuwen - 1850	21
3.3 Periode 1850 - ca.1900	23
3.4 Periode 1900 - 1935	25
3.5 Periode 1935 - 1955	27
3.6 Periode 1955 - 1965	29
3.7 Periode 1965 - 1975	31
3.8 Periode 1975 - 1985	33
3.9 Periode 1985 - thans	35
4. EHS/EVZ en agrarische natuur	37
5. Vrije tijd en recreatie	37
DEEL 2: RUIMTELIJKE GEBIEDSVISIE SWO	39

AHN Kaart

Legenda

AHN

DEEL 1: INVENTARISATIE EN ANALYSE NIEUW-AMSTERDAM - ERICA-ZUID EN OMGEVING

1. Aard- en bodemkundige ondergrond

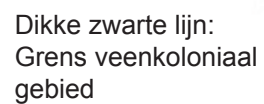
1.1 Hoogteligging

Zowel de variatie in de aardkundige ondergrond als verschillen in ontginningspatronen hebben geleid tot de aanwezige hoogteverschillen in dit gebied. De aanwezigheid van een uitloper van de Hondsrug bij Erica in zuidoostelijke richting is niet alleen op de kaart maar ook in het veld goed waarneembaar. In het verleden lag deze uitloper onder het veen. De hoogteverschillen bij de dekzandruggen en – koppen bij Nieuw-Amsterdam en Schoonebeek zijn minder herkenbaar. Ook deze gebieden lagen in het verleden onder een (dunne) laag veen. Ook (micro)reliëf in het beekdal Schoonebeekerdiep is wat minder goed herkenbaar.

De variatie in het maaiveld ten noordoosten van Schoonebeek (tussen de Valendisweg en Noordersloot) en ten westen van Nieuw-Amsterdam mede veroorzaakt door verschillen in de mate waarin, en de manier waarop, het veen is ontgonnen. Zo is het gebied tussen Kanaal A en Dommerskanaal deels grootschalig door middel van wijken en deels kleinschalig door middel van smalle strookverkaveling al dan niet geheel of gedeeltelijk ontgonnen. Het gebied ten zuiden van Kanaal A is geheel door

middel van een smalle strookverkaveling ontgonnen waarbij het veen op sommige stroken minder en op andere meer is ontgonnen. Dit betekent dat er her en der nog veenlagen aanwezig zijn die in hoogte verschillen door inklinking, vertering bij veenbranden, het al dan niet opbrengen van mest en het afsteken van turf(strooisel) voor eigen gebruik. Dit zorgt voor een zeer bijzonder, in het veld goed waarneembaar, microreliëf in dit gebied. De stroken zijn dan ook goed te zien op de AHN-kaart.

Het lagere ligging van het kassengebied tussen de Hondsruguitloper van Erica en de zandrug van Nieuw-Amsterdam is niet alleen een gevolg van de aardkundige ondergrond maar ook van de ontginningsgeschiedenis. Dit gebied, dat voorheen behoorde tot de veenkolonies Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld, is grootschalig door middel van wijken ontgonnen. Het metersdikke veenpakket is hier geheel afgegraven. Doordat de omliggende gebieden slechts gedeeltelijk zijn afgegraven is dit geheel afgegraven gebied relatief nog lager komen te liggen.

6

1.2 Bodem

De zandige ondergrond van de dekzandruggen en –koppen bij Nieuw-Amsterdam en Schoonebeek zijn goed herkenbaar op de bodemkaart (bruine kleur). De uitloper van Hondsrug ten zuiden van Erica is niet als zandgrond (veldpodzol) weergegeven op de kaart. Hier lag de uitloper onder een (dikke) laag veen. Echter, hier is wel een keileemlaag dicht aan het oppervlak aanwezig (rode puntjes op de kaart en toevoeging ...x aan het einde van de code).

Keileem en de Hondsrug zijn voor een belangrijk deel ontstaan in de voorlaatste ijstijd (ca. 360.000 – 250.000 v Chr.), een periode vóór het ontstaan van het veen. Vanuit het noorden stuwden ijstongen de Hondsrug op. Het landijs zette ook een slecht doorlatende laag grondmorene af, de zogenaamde keileemlaag, die bestaat

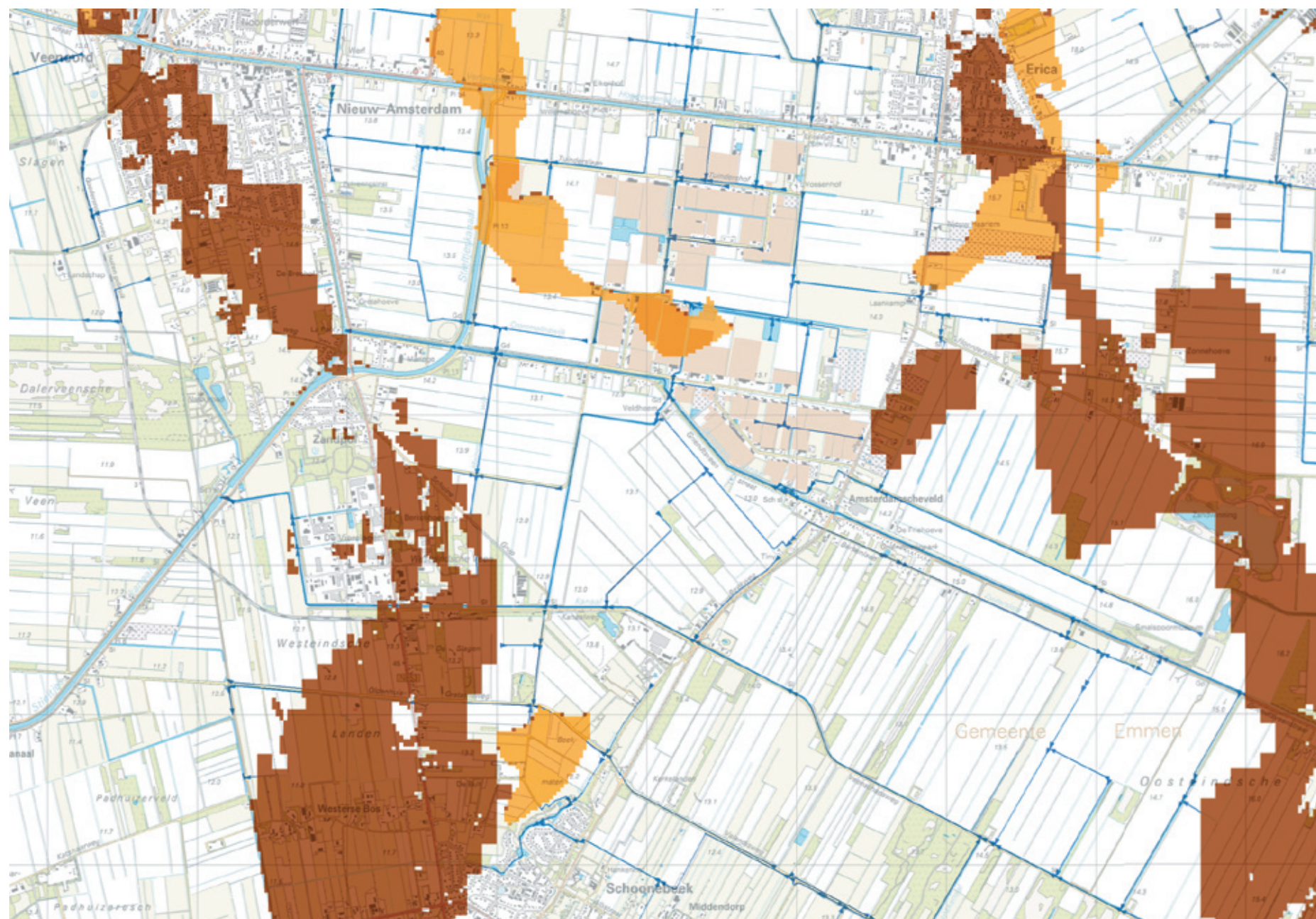
uit leem, zand, grind, keien en rotsblokken. Ook het veenkoloniale gebied ten zuiden van Erica kent een dergelijke keileemlaag dicht aan het oppervlak. Door de dikke veenlaag die na de ijstijd op deze keileemlaag is gegroeid is het gebied wel grootschalig verveend.

De bodemkaart geeft de grens tussen het voormalige hoogveengebied (roze c.q. paars op de bodemkaart) en de oudere kleinschalige ontginningen goed weer door middel van een dikke zwarte lijn.

Het veen rondom Schoonebeek (ten zuiden dikke zwarte lijn) is niet volledig afgegraven en deze gronden behoren bodemkundig niet tot het veenkoloniale gebied. De gronden bestaan voor het merendeel uit madeveengronden, met de veensoort

veenmosveen (code aVs en zVs c.q. donkerpaars/blauw op de bodemkaart). Richting het beekdal van het Schoonebeekerdiep gaan deze over in moerige (code ..W..) en vlieveengronden (code Vc).

Ten noorden van Kanaal A (Schoonebeeker veld en Amsterdamsche Veld) behoren enkele gebiedjes bodemkundig tot de eenheid 'Veen in ontginning (code AVo)'. Hier is het veen niet c.q. gedeeltelijk afgegraven en niet geschikt gemaakt voor bouwland. Een oost – west gerichte strook bij Kanaal A maakt deel uit van de EHS. Overigens kan de codering Avo samenhangen met het tijdstip waarop de bodemkaarten zijn gemaakt (jaren 60 – 70). In 1975 was hier het veen nog in ontginning (zie ook tekst over periode 1965 – 1975). Na 1975 is een deel van het gebied verder ontgonnen.

Ondiepe slecht doorlatende lagen

Legenda

ondiepe slechtdoorlatende lagen

S_VALUE

 geen data bodemkaart

 geen ondiepe sdl

 sdl binnen 1,20 m-mv

 sdl tussen 0 en 3 m-mv

 Waterlopen

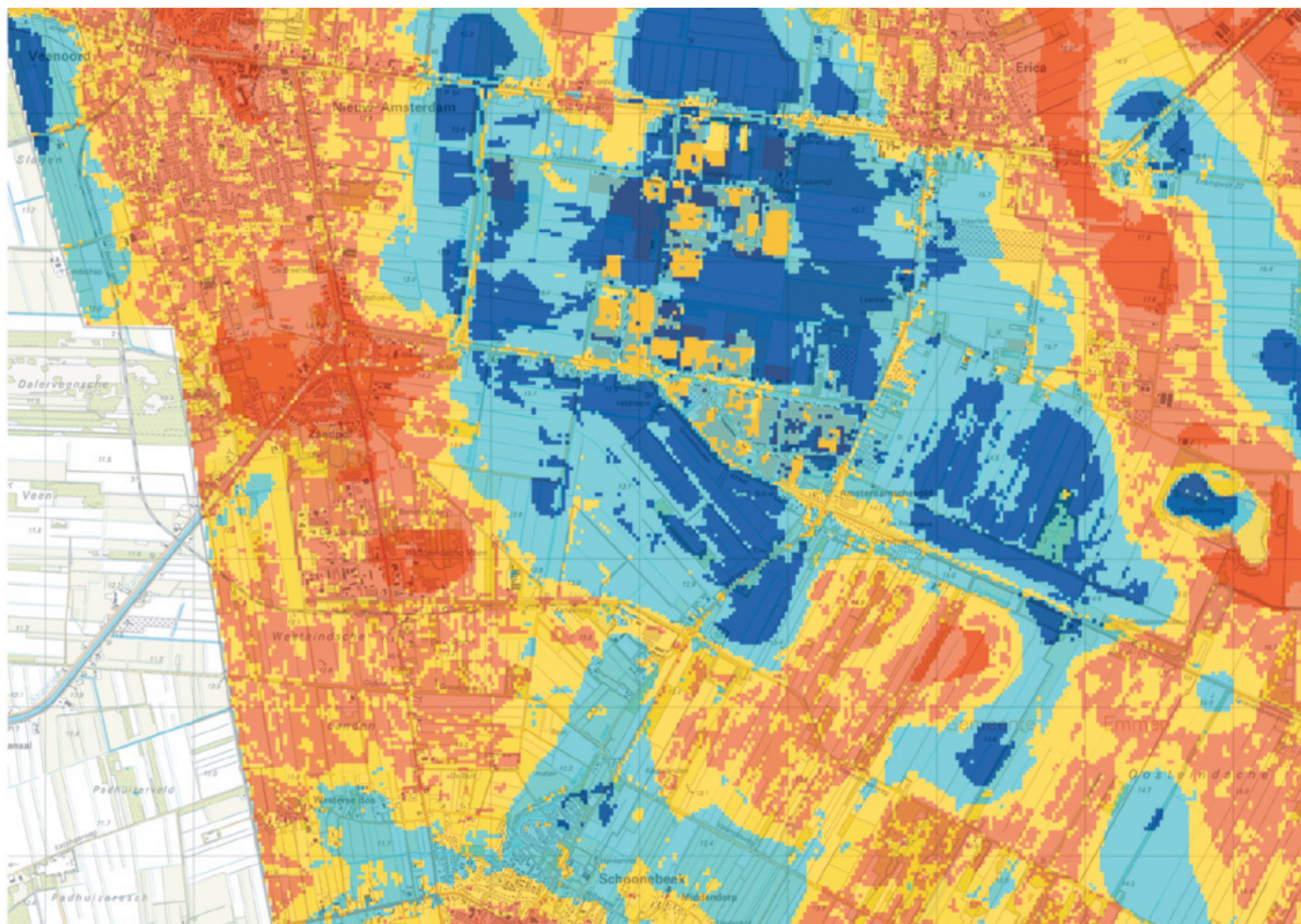
 watervlak

 WATERDEEL_LIJN

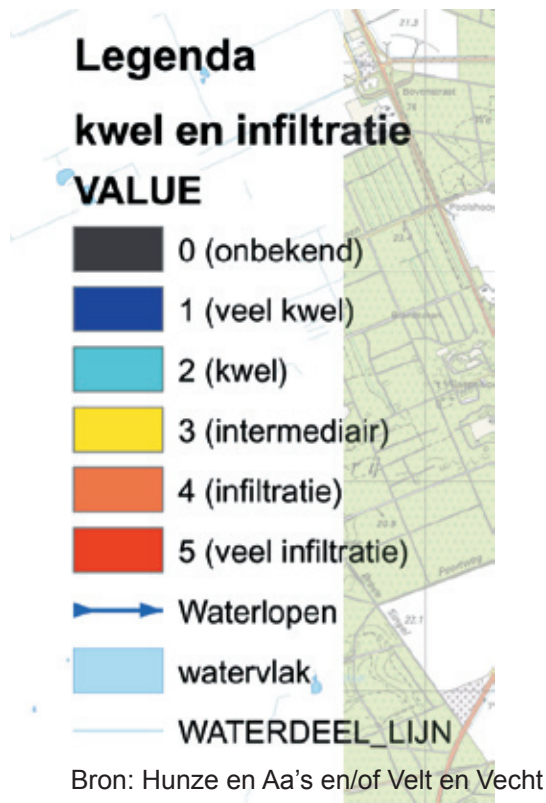
Bron: Hunze en Aa's en/of Velt en Vecht

1.3 Ondiepe slecht doorlatende lagen

De keileemlagen dicht aan het oppervlak, zoals weergegeven op de bodemkaart, zorgen voor ondiepe slecht doorlatende lagen. Keileem, de grondmorene, werkt remmend op de waterbeweging en kan leiden tot zogenaamde 'valse' grondwaterspiegels. In het veld is dit herkenbaar door de aanwezigheid van natte plekken c.q. natte gebiedjes op plaatsen waar dat op basis van de hoge ligging niet te verwachten is. Daarnaast kan de combinatie van hogere ligging en de aanwezigheid van ondiepe slecht doorlatende lagen zorgen voor extra (ondergrondse) waterbewegingen richting aanpalende lager gelegen gebieden.

Kwel en infiltratie

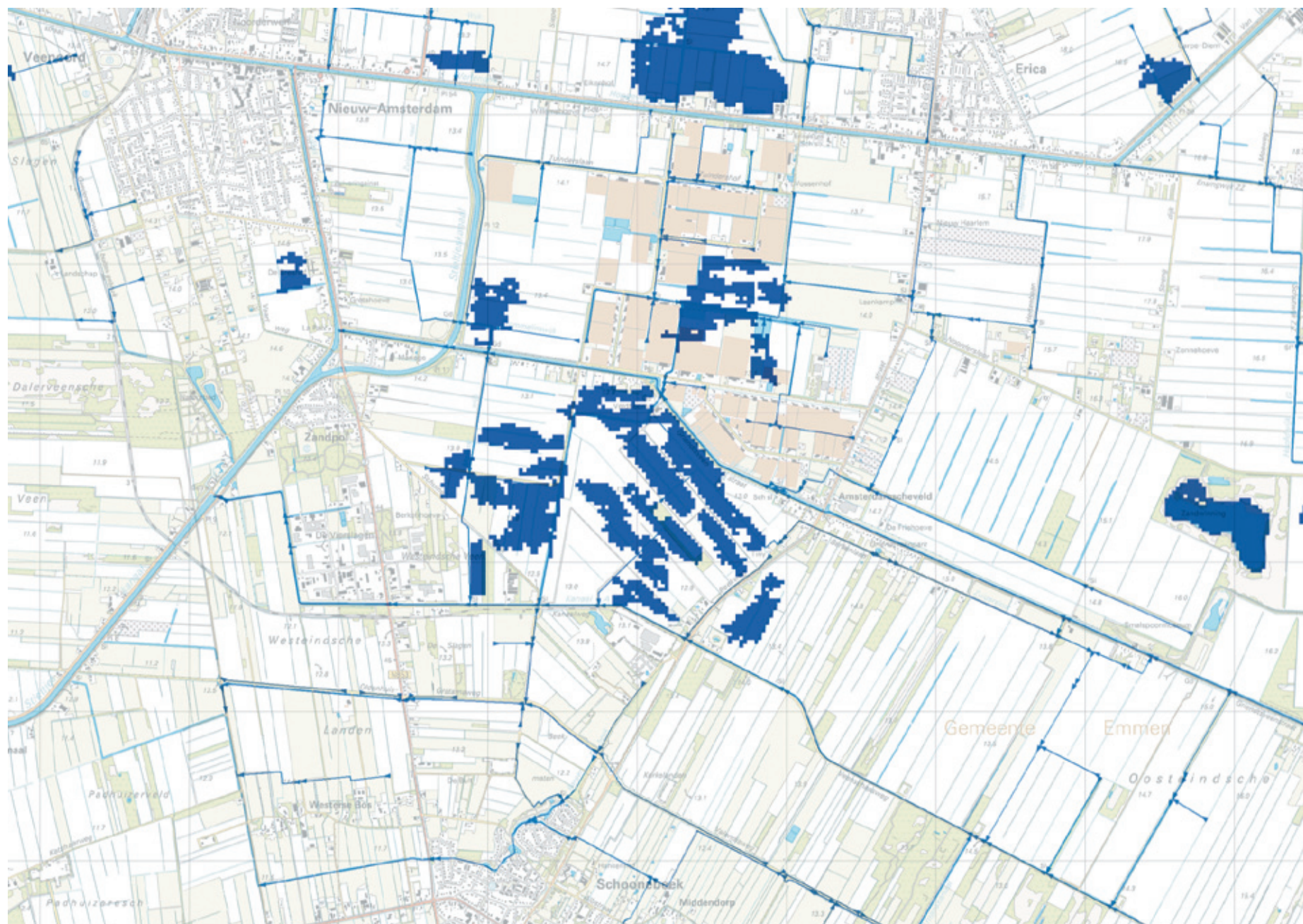

1.4 Kwel en infiltratie

De grote variatie in maaiveldhoogtes zorgt voor de aanwezigheid van zowel infiltratiezones, intermediaire zones als gebieden met veel kwel. In het algemeen kan gesteld worden dat op de uitlopers van de Hondsrug, de dekzandruggen en in mindere mate de hoger gelegen veenrestanten sprake is van infiltratie c.q. intermediaire zones, terwijl op de lager gelegen gebieden tussen en langs deze ruggen en/of koppen sprake is van (veel) kwel. Een groot kwelgebied ligt tussen de ruggen van Nieuw-Amsterdam en Erica rondom het huidige kassengebied.

Zowel in het beekdal van het Schoonebeekerdiep als de gronden die kleinschalig zijn verveend (voormalig Schoonebeeker Veld) is sprake van afwisselend grotere, kleine tot zeer kleine infiltratie en kwelgebiedjes.

Kwel kan in het veld zichtbaar zijn door de aanwezigheid van bruin 'roestig' (=ijzerrijk) water.

Komvormige laagten

Legenda

komvormige laagten

S_VALUE

 Geen komvormige laagte

 Komvormige laagte

 Waterlopen

 watervlak

 WATERDEEL_LIJN

Bron: Hunze en Aa's en/of Velt en Vecht

1.5 Komvormige laagten

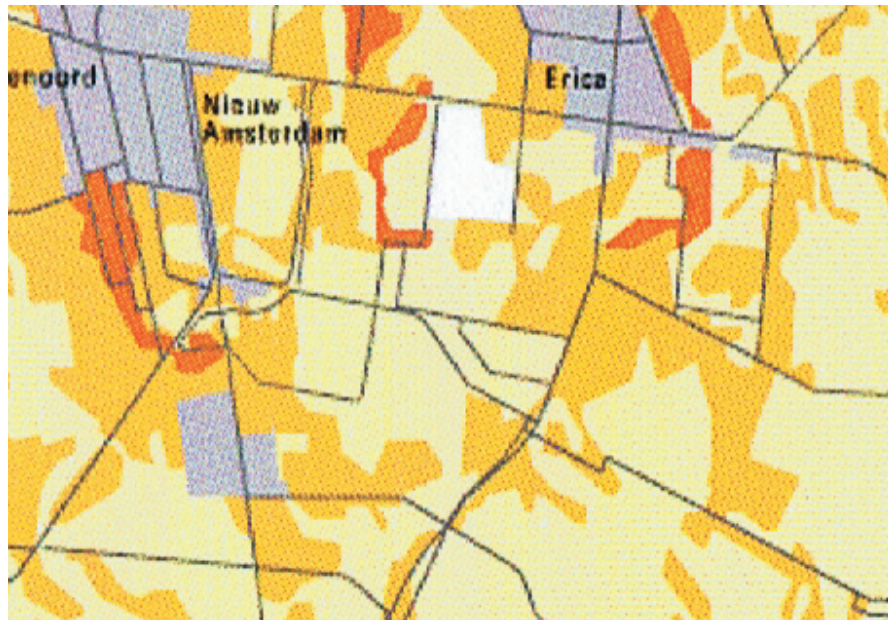
Menselijk ingrijpen, het afgraven van zand, heeft geleid tot komvormige laagte in de zandafgraving ten noorden van het smalspoormuseum. Hier is letterlijk en gat in de grond gegraven. De komvormige laagten in het veenkoloniale gebied zijn soms wel en soms slecht of niet waarneembaar. Zo is de laagte ten zuiden van het kassengebied redelijk goed herkenbaar in het veld, terwijl dit niet c.q. beperkt geldt voor de laagte in het kassengebied zelf en de kleine laagte bij Nieuw-Amsterdam.

Bron: Archeologisch Bureau onderzoek Emmen,
De Steekproef BV

Legenda historische reconstructies (zie kaart pag. 14)

	(nat) landbouwgebied
vóór 1850 al in gebruik		(voormalige) (veen-) dijk
	(voormalige) essen		voormalige schansen
	veenweg
(vermoedelijk)		veenweg (archeologisch
aangetoond)

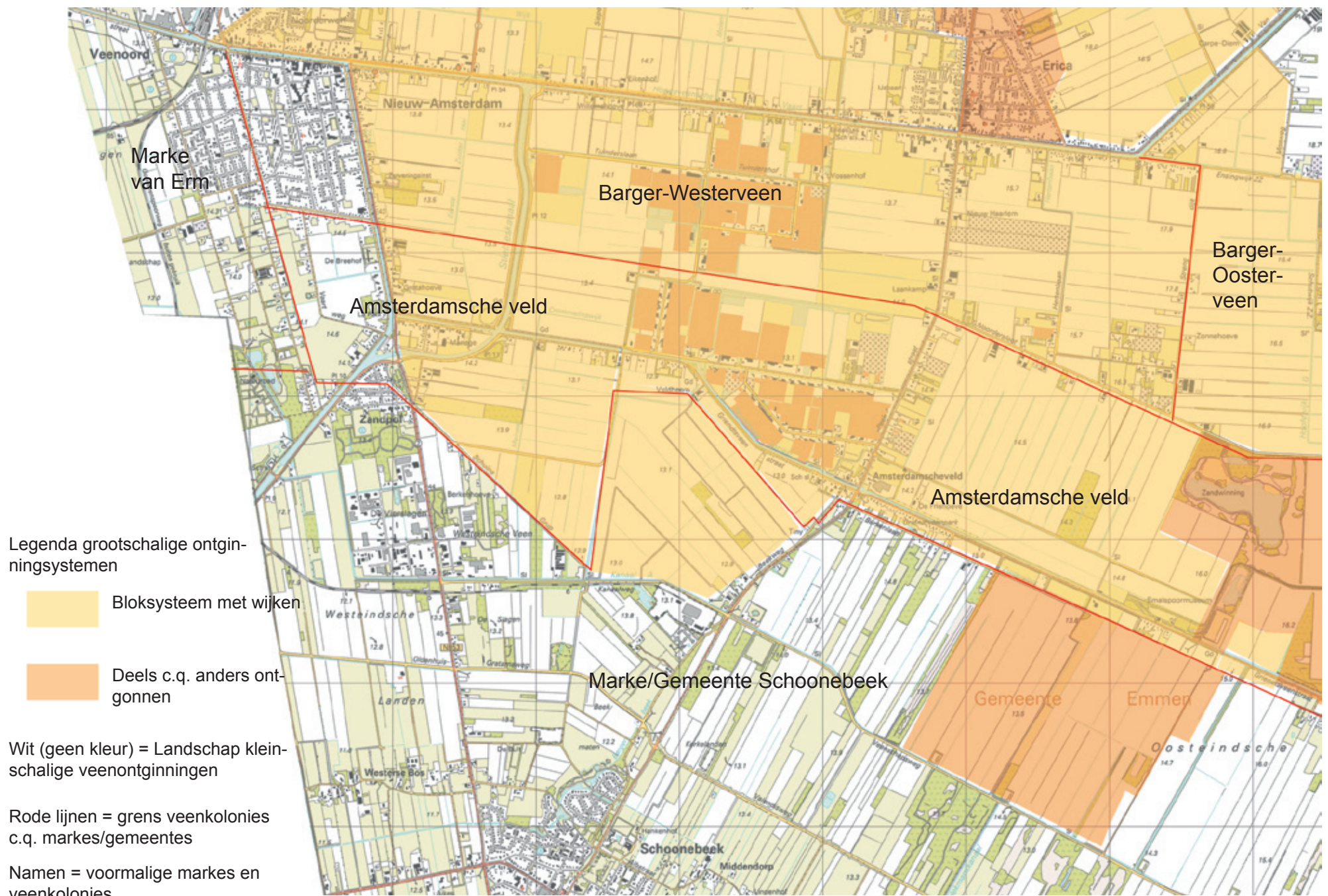
Bron: Provincie Drenthe

2. Archeologische waarden.

Al voordat het veen was afgegraven was sprake van menselijke, watergerelateerde, activiteiten in het vrijwel onbewoonde moerassige veengebied. Archeologische reconstructie heeft ook uitgewezen dat op ongeveer de plaats waar nu de Beekweg en Pannekoekendijk ligt voorheen een veenweg tussen Zuid-Barge en Schoonebeek heeft gelegen.

De voormalige schans bij Erica was gebouwd in de periode van de Oostelijke veenlinie, de periode vanaf eind 16^e eeuw tot halverwege de 19^e eeuw waarin het veen vooral als militair terrein werd gewaardeerd. In die tijd is hier de Bagerschans als verdedigingswerk aangebracht. De schans is in de loop der tijd verdwenen.

In het veen(koloniale) gebied zijn relatief weinig archeologische vondsten gedaan en de IKAW kaart geeft dan ook een lage tot middelhoge verwachting aan. Een hoge verwachtingen kennen alleen de zandige gebieden (ruggen) bij Nieuw-Amsterdam en bij Erica.

3. Ontginningspatronen in historisch perspectief

3.1 Algemeen

In het gebied zijn twee van de drie hoofdlandschapstypen die de gemeente Emmen kent aanwezig, te weten het landschap van de kleinschalige veenontginningen en het landschap van de grootschalige hoogveenontginningen. De beide landschapstypen hebben ieder hun eigen ontstaan- en ontwikkelingsgeschiedenis en verschillen dan ook in ruimtelijk en visueel opzicht van elkaar.

Het landschap van de kleinschalige veenontginningen is te vinden in het gebied van de voormalige marke, en later gemeente, Schoonebeek en bij Nieuw-Amsterdam. Zie voor de grenzen van de markes de kaart op pagina 16. Het landschap van de kleinschalige veenontginningen bestaat uit oude, jonge en zeer jonge veenontginningen. De ontginning van het gebied bij Schoonebeek – Weiteveen is een menging van oude (middeleeuwse) en jongere (17^e en 18^e eeuw) en jongste (19^e en 20^e eeuw) ontginningen.

De oudste ontginningen lagen bij het huidige Schoonebeek. Er waren vier afzonderlijke bebouwingslinten; Westeinde, Middendorp, Kerkeinde en Oosteinde (De laatste twee behoren tot gebied Zuid). Allen lagen op oost – west gerichte zandruggen (zie ook bruin op de bodemkaart). De oudste percelen rondom de boerderijen waren blokvormig en de boerderijen lagen min of meer willekeurig naast elkaar op de zandrug. Vanaf de doorgaande weg (Europaweg) liepen paden richting de boerderijen. De boerderijen van de oude bewoningslinten lagen toen op langgerekte kavelstroken die noordwaarts het veen in liepen en zuidwaarts tot het Schoonebeekerdiep. Door het recht van opstrek,

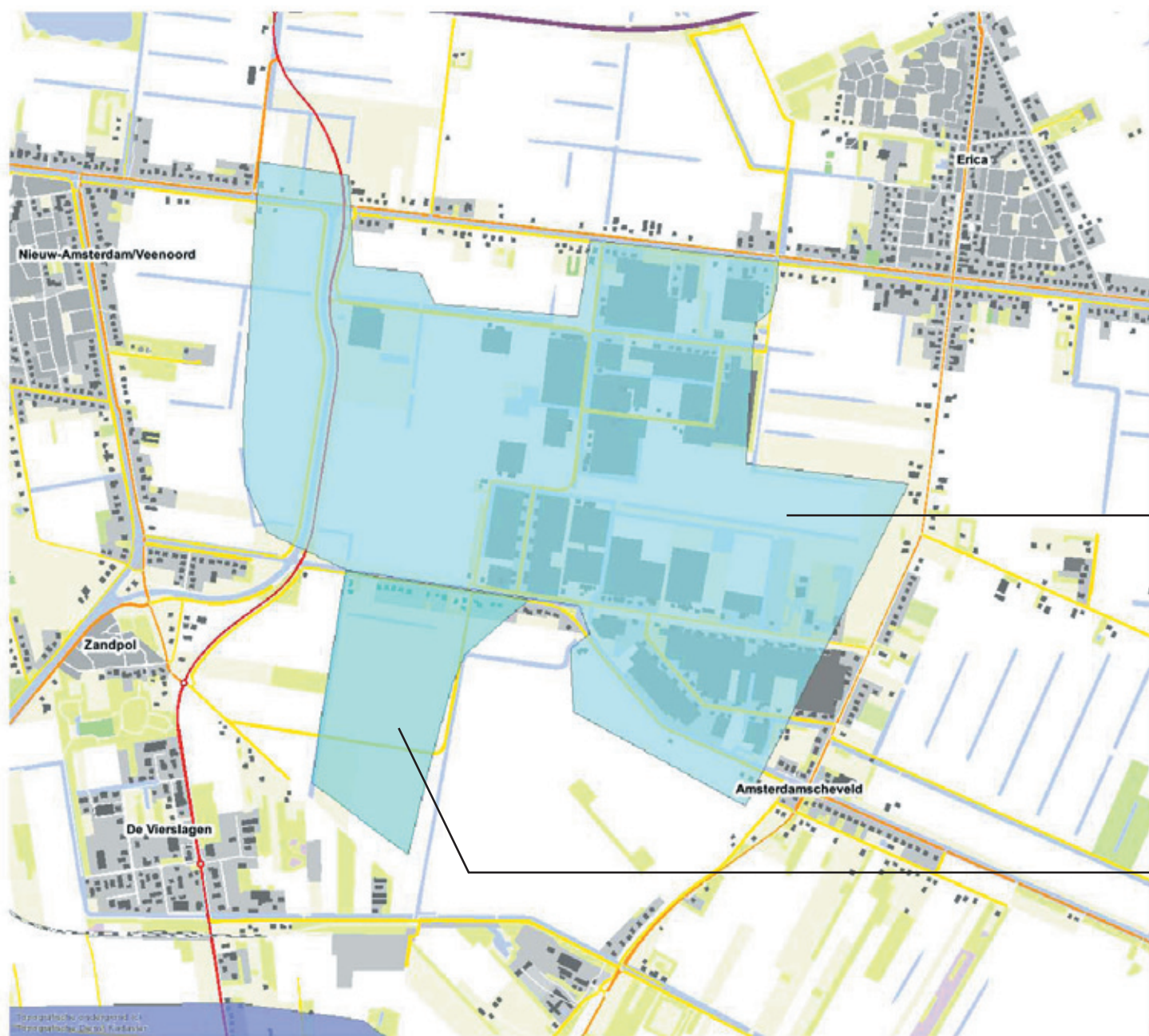
het recht van de grondeigenaar op de onontgonnen gronden voor en achter zijn in cultuur gebrachte grond, is deze bijzondere strokenverkaveling ontstaan. De smalle opstreckende plaatsen stonden loodrecht op de zandruggen, waardoor iedere boer verzekerd was van een evenredig deel in de verschillende gronden ten noorden en ten zuiden van de zandrug. De Hottingeratlas van 1773 – 1794 geeft de verschillende richtingen van de opstreckende verkaveling ten oosten en ten westen van de Bargerbeek goed weer. Deze smalle strookverkaveling is tot op de dag van vandaag nog uitzonderlijk gaaf aanwezig.

In de loop van de 19^e eeuw nam de boekweitteelt en bovenveencultuur sterk toe en werd het veen binnen de smalle strookverkaveling meer in meer in gebruik genomen als (boekweit)bouwland. Daarnaast vestigden boekweitboeren c.q. verveners zich niet alleen meer aan de rand maar ook op het veen. Na 1850 vestigden zich in dit gebied vooral enkele boeren op de nog niet ontgonnen gronden ten westen van de Bargerbeek. De smalle strookverkaveling staat hier dan ook op de beek.

In 1919 is het veenschap Oud-Schoonebeekerveen opgericht. De venen die hier voorheen kleinschalig in ontginning waren werden nu ontsloten door Kanaal A, het hoofdkanaal dat zorgde voor een verbinding met het Stieltjeskanaal. Dit had tot gevolg dat een gedeelte van het Schoonebeeker Veld ten noorden van Kanaal een grootschalige vervenings'slag' heeft gekend met wijken die aansloten op Kanaal A. Tot op de dag van vandaag kent het gebied ten noorden van Kanaal A deels karakteristieken van kleinschalige en deels grootschalige vervening.

Het landschap van de grootschalige ontginningen is een ontworpen landschap waarbij vooraf is bepaald wat waar wordt aangelegd. Het Plan van Aanleg, een voorwaarde voor een vergunning, gaf aan waar kanalen/wijken moesten worden gegraven, hoe diep, waar bruggen, sluizen, bebouwing en wegen kwamen. De concessie tot vervening kwam op naam van een veenschap, een waterschap of een particuliere maatschappij ofwel een NV. Zij zagen toe op de uitvoering van het plan van aanleg en de inrichting van het gebied. Het oprichten van veenschappen was een typisch Drents verschijnsel. Nadat in 1882 de Hoger Raad had bepaald dat Gedeputeerde Staten niet bevoegd waren om veenschappen op te richten zijn in Drenthe veel veenschappen omgevormd tot waterschappen. In dit gebied betrof dit het in 1869 opgerichte veenschap Barger-Westerveen. Deze werd in 1884 omgevormd tot een waterschap. Het Barger-Westerveen is ontgonnen door middel van het bloksysteem met wijken van type 1 (zie bijlage 1 ontginningsystemen). Loodrecht op de Verlengde Hoogeveensche Vaart werden de hoofdwijken gegraven met daarop de gewone wijken.

Naast Barger-Westerveen kende dit gebied nog een grote veenkolonie namelijk het Amsterdamsche Veld. De grens met het oostelijk gelegen Barger-Oosterveen was de huidige Strengdijk (zie kaart op pagina 16). Op 28 juni 1851 kocht de Drentsche Landontginning Maatschappij (DLM), in 1850 opgericht door een groep van kapitaalkrachtige Amsterdammers, een strook veen van 2256ha. van de markegenoten van Noord- en Zuid-Barge en noemden dit het Amsterdamsche Veld. Deze strook liep tot Duitsland. De zuidgrens was de grens met

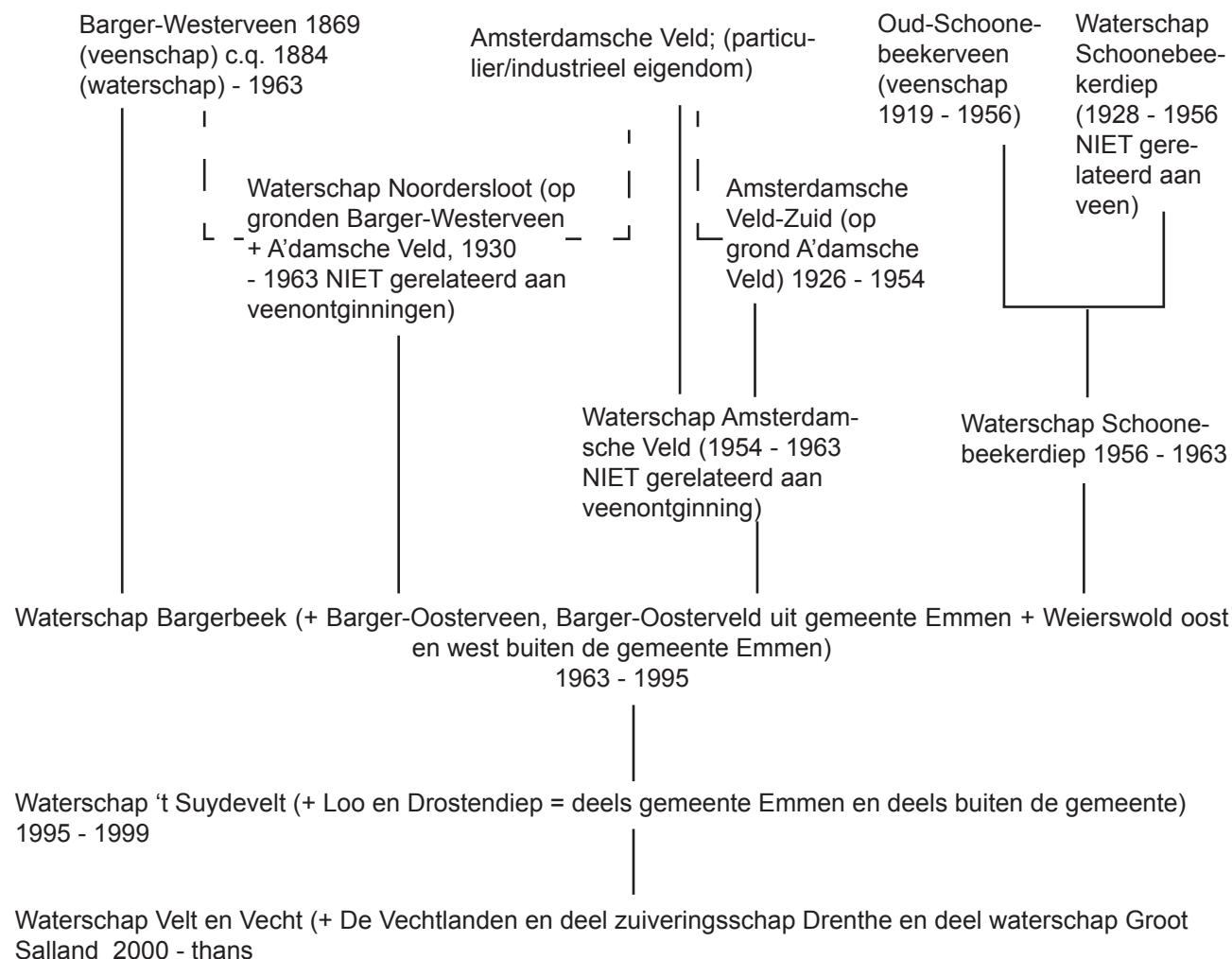

Waterschap Noordersloot (opgericht 1930)

Waterschap Amsterdamscheveld-Zuid (opgericht 1926)

Bron: Geoportaal Provincie Drenthe

Historisch overzicht veen- en waterschappen bij Nieuw - Amsterdam - Erica-Zuid en omgeving

de gemeente Schoonebeek. Op de noordgrens van het Amsterdamsche Veld werd een scheidingsloot gegraven, de Noordersloot. In 1862 was de aanleg van het kanaal Zijtak bij Nieuw-Amsterdam voltooid. Vanaf 1861 – 1862 is het Dommerskanaal in fases in oostelijke richting aangelegd. In de eerste decennia werd weinig verveend. Pas na 1873 kwam daar verandering in. In dat jaar ging de tot dan toe in firmaverband gedreven DLM over in een NV. Was de firma een beleggings (onroerend goed) maatschappij, de NV werd een veenmaatschappij met vervening als doel. Hoewel deze maatschappij wel enige ontginningsactiviteiten ondernam, werd het Amsterdamsche Veld vooral als jachtgebied, dus ontspanning, gebruikt. De inkomsten kwamen vooral uit de pacht van boerderijen en verkoop van zwarte turf.

In 1909 werd DLM door Griendtsveen overgenomen, een bedrijf dat gespecialiseerd was in turfstrooisel. Griendtsveen verkocht de onrendabele boerderijen en/of beëindigde de verpachting en de behuizing verdween in het Amsterdamsche Veld (m.n. bij huidige Weiteveen). Griendtsveen trok het Dommerskanaal door en bouwde turfstrooiselfabrieken, werkplaatsen, woningen en een elektriciteitscentrale en woningen en noemde deze nederzetting Amsterdamscheveld.

Het deel van het Amsterdamsche Veld, namelijk dat deel dat uitmaakt van dit Gebied Nieuw-Amsterdam – Erica-Zuid eo, is door middel van wijken ontgonnen. Aansluitend op het Dommerskanaal werden een hoofdwijken gegraven en daarop wijken.

Vermeldingwaard is dat de gronden in het Amsterdamsche Veld ten zuiden van het Dommerskanaal in een later stadium, namelijk in 1926 in een waterschap zijn verenigd, Amsterdamscheveld-Zuid geheten (Bron: GA Coert; Drenthe en zijn waterschappen). Het doel was om de ontwatering en ontsluiting van dit deelgebied te

bevorderen en te komen tot een overeenkomst met het veenschap Oud-Schoonebeekerveen over afwatering naar dit veenschap. Het waterschap Amsterdamscheveld-Zuid had een omvang slecht 124 ha.

Bijzonder is dat in 1930 het waterschap Noordersloot werd opgericht op de gronden gelegen in de waterschappen Barger-Westerveen en Amsterdamscheveld-Zuid (zie kaart pagina 18). De gronden in dit gebied lagen (en liggen

nog steeds) laag en de grondeigenaren hadden behoefte aan bemaling. Echter, de besturen van de twee aanwezige waterschappen wilden niet overgaan tot de stichting van een gemaal. Reden voor de belanghebbende grondeigenaren om zich tot het provinciaal bestuur te wenden met het verzoek om over hun gronden een afzonderlijk waterschap op te richten. Dit verzoek werd gehonoreerd en het waterschap Noordersloot werd opgericht.

Afhankelijk van het uiteindelijke doel, de aardkundige ondergrond en de tijdperiode is het hoogveen volgens verschillende systemen ontgonnen. In dit gebied is het bloksysteem met wijken te vinden. Daarnaast zijn enkele deelgebieden deels c.q. anders ontgonnen. (zie voor de beschrijving van de systemen: Bijlage 1). Het Amsterdamsche Veld is deels grootschalig ontgonnen door middel van wijken en deels door het smalspoor.

3.2. Periode Middeleeuwen – 1850

De kaart van 1850 geeft goed de verkavelingstructuren van de kleinschalige ontginningen weer. Bij Schoonebeek, met de vier oorspronkelijke bebouwingsclusters Westeinde, Kerkeinde, Middendorp en Oosteinde (laatste niet op de kaart), is sprake van een opstreckende, smalle strookverkaveling richting het veen en zuidelijker richting Schoonebeekerdiep (zie ook bijlage 8; Zuid).

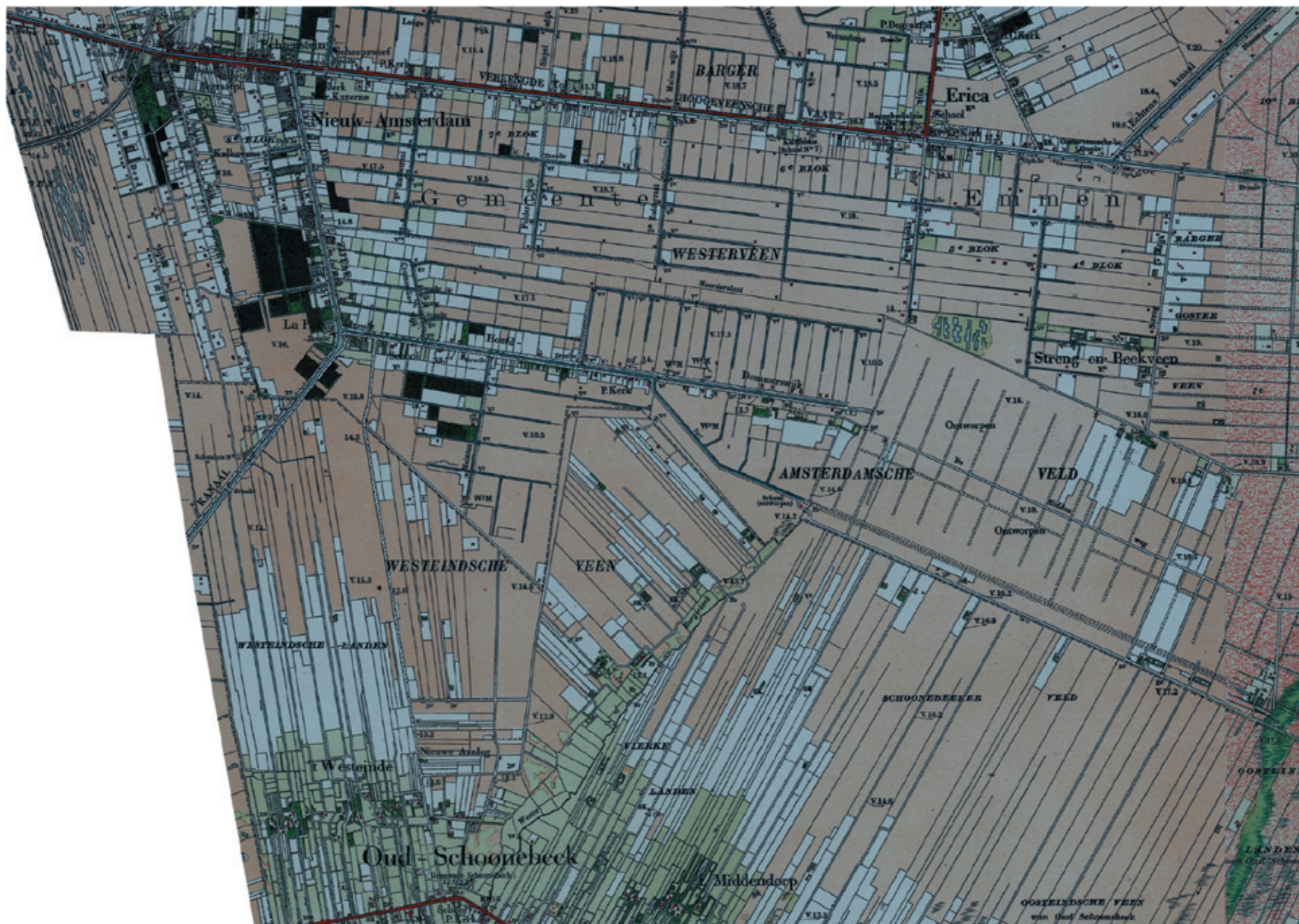
De oorsprong van de Bargerbeek ligt ten noorden van het al ingetekende Amsterdamsche Veld. De grenzen van de in 1851 aan de DLM verkochte Amsterdamsche Veld zijn weergegeven op de kaart door middel van een dunne zwarte lijn. De eerste bebouwing in het Amsterdamsche Veld ligt dan ongeveer te hoogte van het latere kanaal Zijtak.

De grootschalige verveningen zijn nog niet op gang gekomen. De Verlengde Hoogeveense Vaart bereikte pas in 1860 de grens tussen de marke van Erm en die van Noord- en Zuidbarge, een grens die oostelijker lag dan de huidige gemeentegrens (op plaats huidige weg Schooldijk).

Smalle strookverkaveling bij Schoonebeek (recht van opstrek)
Bron: Hottinger-atlas 1773 - 1794

ca 1910

3.3 Periode 1850 – 1910

De belangrijkste ontwikkeling in deze periode is de verdeling, verhuur en/of verkoop van de veengronden en het op gang komen van de grootschalige vervening. Zie voor de grenzen van de veenkolonies de rode lijnen op de kaart op pag. 18. De Verlengde Hoogeveensche Vaart, Zijtak en een gedeelte van het Dommerskanaal (toen nog Dommerswijk geheten) zijn gegraven en er is lintbebouwing langs deze kanalen ontstaan. In het Barger-Westerveen, het eerste gebied van de gemeente Emmen dat grootschalig in vervening is gegaan, zijn de hoofdwijken en het merendeel van de gewone wijken gegraven. De hoofdwijken wateren af op de Verlengde Hoogeveensche Vaart. De eerste percelen zijn al ingericht als bouwland (wit op de kaart), weiland (groen). Bij Nieuw-Amsterdam zijn enkele bospercelen/boomkwekerijen aangelegd (donkergroen). Bijzonder detail is de afwijkende vervening van het gebiedje ten westen van het buurtschapje met de toepasselijke naam 'Streng en Beekveen'. De vervening van dit brongebiedje van de (voormalige) Bargerbeek vindt door middel van natte vervening plaats. De ontstane petgaten zijn goed weergegeven op de kaart.

De kaart laat goed zien dat er een strikte scheiding bestaat tussen de afwatering(structuur) van het Barger-Westerveen en die van het Amsterdamsche Veld. Het Barger-Westerveen watert af richting de Verlengde Hoogeveensche Vaart en het Amsterdamsche

Veld richting Dommerskanaal. De grens tussen beide veenkolonies is de Noordersloot.

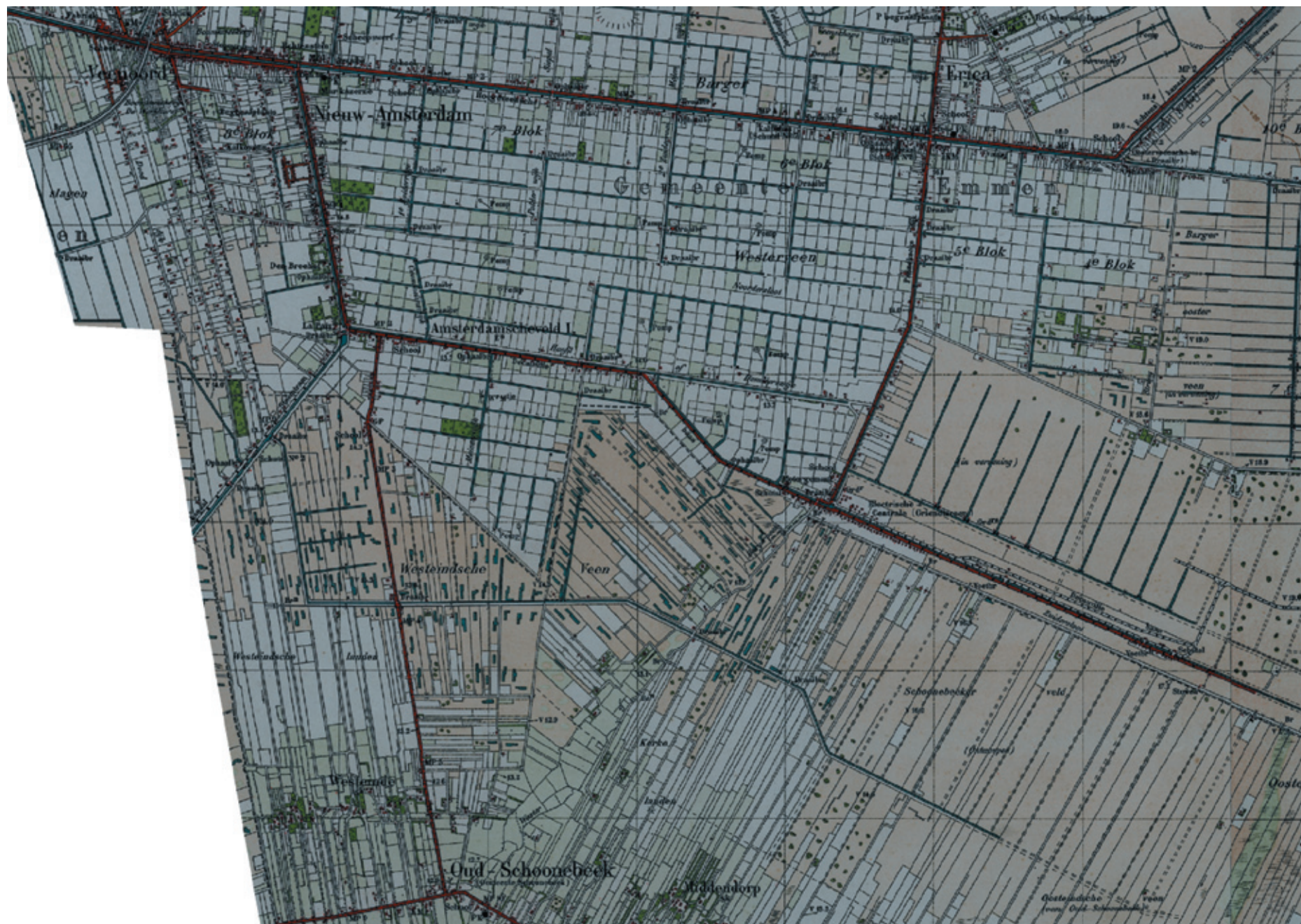
In dit meest westelijke deel van het Amsterdamsche Veld zijn op het Dommerskanaal hoofdwijken met daarop gewone wijken gegraven. De afwateringstructuur zowel aan de noord- als zuidzijde van het Dommerskanaal valt binnen de grenzen van de kolonie. De 'punt' vanuit het Dommerskanaal richting het zuiden geeft goed weer dat de verschillende afwateringstructuren binnen de grenzen van de marke/gemeente/veenkolonie bleven. Van het oostelijke deel van het Amsterdamsche Veld is het ontwerp van de wijkenstructuur al wel getekend op de kaart maar ze zijn nog niet gegraven. Bijzonder detail is dat dit deel van het Amsterdamsche Veld anders ontgonnen dan het ontwerp op de kaart van 1910. Een vergelijking met latere kaarten geeft goed de verschillen weer. Op de zuidelijke grens van het Amsterdamsche Veld is een weg, de Zuidersloot, aangelegd. Deze liep door tot aan de Duitse grens. In dit gebied waren slechts enkele behuizingen te vinden, oostwaarts bij het huidige Weiteveen was sprake van een bebouwingslint.

Bij Nieuw-Amsterdam, in het voormalige 8^e blok van het Barger-Westerveen, en in Veenoord is de bebouwing geconcentreerd. In tegenstelling tot andere plaatsen in de gemeente Emmen hebben zich hier in het Barger-Westerveen relatief weinig kleine verveners gevestigd in het veld. Bebouwing was voornamelijk langs de kanalen gesitueerd en

in Nieuw-Amsterdam/Veenoord. Karakteristiek is dat de bebouwing van Veenoord binnen de verkavelingstructuur van het Ermerveen is gevestigd. Ook de bebouwing van Nieuw-Amsterdam bestaat uit linten binnen de veenkoloniale verkavelingstructuur.

In het gebied van de voormalige gemeente Schoonebeek (1884 – 1998) is het veen vanuit het zuiden binnen het recht van opstrek verder in ontginning gebracht. Wellicht mede door de ontginning van het brongebied/bovenloop van de Bargerbeek is deze beek ook in Schoonebeek verder 'gekanaliseerd'. De smalle strookverkaveling staat hier recht op de beek en wijkt daarmee af van ontginningsrichting in de rest van dit gebied.

Het gebied ten westen van Nieuw-Amsterdam, dat op dat moment tot de marke van Erm/gemeente Sleen behoorde, is anders ontgonnen dan de venen in de gemeente Emmen. Het Ermerveen was door de boereneigenaren al voor 1850 verdeeld in lange smalle percelen, waarbij het veen vanuit het noorden door de boeren zelf is ontgonnen. De boeren van Erm hebben een gedeelte van het Ermerveen vergraven door middel van natte vervening, waarbij langgerekte veenputten ontstonden, ook wel pet- of trekaten genoemd. Het gebied ten westen van Nieuw-Amsterdam/Veenoord, Lange Slagen genoemd, laat ook dergelijke petgaten zien.

3.4 Periode 1910 – 1935

Het Barger-Westerveen is in 1935 vrijwel geheel ontgonnen en de dalgronden ingericht als bouwland. Karakteristiek is aanwezigheid van veel zwetslootjes loodrecht op de wijken. Dit in tegenstelling tot veel andere gebieden in de gemeente Emmen die in een latere periode zijn ontgonnen. Zo zijn de gebieden rondom Zwartemeer, Barger-Compascuum, Klazienaveen-Noord en Emmer-Erfscheidenveen alleen door middel van wijken en daaraan evenwijdig lopende zwetsloten ontgonnen. Daar geen zwetslootjes loodrecht op de wijken aangelegd. De oprichting van het waterschap Noordersloot op de gronden van de waterschappen van het Barger-Westerveen en Amsterdamscheveld-Zuid wordt weerspiegeld door het aangelegde motorgemaal en

de schutsluis bij Amsterdamscheveld en de pompen bij de wijken in zowel het Barger-Westerveen als Amsterdamsche Veld (zie detailkaart). Dit westelijke deel van het Amsterdamsche Veld wordt op de kaart Amsterdamsche Veld I genoemd. Overigens waternet het Barger-Westerveen nog steeds af richting de Verlengde Hoogetveensche Vaart en het Amsterdamsche Veld richting Dommerskanaal. Wel zijn er een drietal paden (Polder wijk, Tweede Zuiderraai en Slingerweg) vanaf de Verlengde Hoogetveensche Vaart ZZ evenwijdig aan de wijken aangelegd.

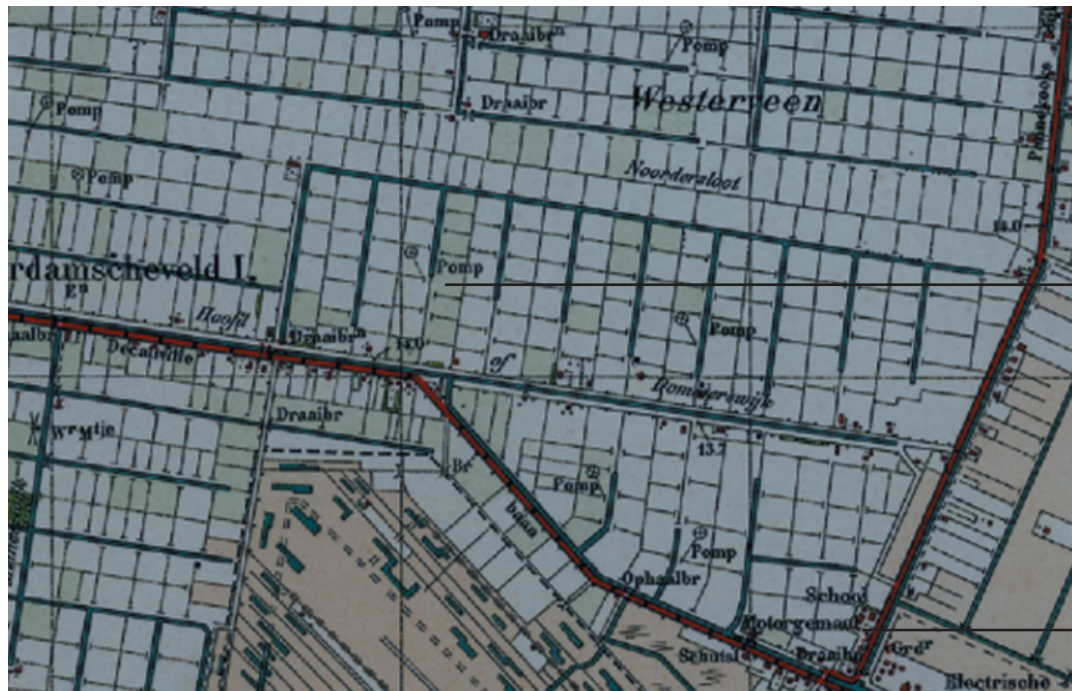
Ten westen van Veenoord heeft een grootschalige vervenings'slag' plaatsgevonden door middel van een wijk vanuit het Stieltjeskanaal. De smalle

strookverkaveling ten zuiden van de spoorlijn is dan ook verdwenen.

Het gedeelte van Amsterdamsche Veld dat ten oosten van de Pannenkoekendijk ligt, is op dat moment grootschalig in vervening. In tegenstelling tot het oorspronkelijke ontwerp (zie kaart 1910) is er, conform het bloksysteem type 2 (zie bijlage 1), een hoofdwijk evenwijdig aan het Dommerskanaal aangelegd met daarop loodrecht de gewone wijken.

Langs het Dommerskanaal is inmiddels de Décauville Baan, het smalspoor, aangelegd voor de vervening van de verder oostelijk gelegen gronden in het Amsterdamsche Veld (zie werkdocument Zuid).

In 1919 is het veenschap Oud-Schoonebeekerveen opgericht. Vanuit het Stieltjes kanaal is Kanaal A, het hoofdkanaal, aangelegd om de venen ten noorden van dit kanaal te ontsluiten. De kaart van 1935 laat zeer goed de nog aanwezige oude kleinschalige structuren zien, te weten de smalle strookverkaveling. In het Westeindsche Veen zijn door de natte vervening petgaten ontstaan (blauwe rechthoekjes op de kaart). Tegelijkertijd zijn er nieuwe, grootschalige, verveningstructuren aangelegd, in aanleg c.q. ontworpen. De gewone wijken bij het huidige Vierslagen en de wijk na de 'punt' zijn gegraven. Oostelijker, in het Schoonebeeker Veld geven de stippellijnen het ontwerp weer. Ten zuiden van Kanaal A is het gebied nog steeds kleinschalige in ontginning.

Detail 1935

Pompen (op detailkaart 8x)

Motorgemaal

In het Barger-Westerveen zijn de pompen vervangen door een motorgemaal bij de Tweede Zuiderraai. In het Amsterdamsche Veld is het motorgemaal vervangen door een elektrisch gemaal. Bij de Crommelinswijk staan nog enkele pompen.

De grootschalige vervening van het gedeelte van Amsterdamsche Veld dat ten oosten van de Pannenkoekendijk ligt is op dat moment vrijwel afgerond en de gronden ingericht als bouwland. Bijzonder detail is dat aan het einde van de wijken,

Het gebied ten noorden van Kanaal A is op dat moment nog deels wel en deels niet in vervening. Zo wordt de 'driehoek' ten zuiden van de Schuine Grup, het Westeindsche veen, niet grootschalig verveend. Daar zijn dan ook geen wijken aangelegd. De oude verkavelingstructuur in het gedeelte ten westen van de Nieuw-Amsterdamseweg is nog aanwezig, zij het dat er ten oosten van Kanaal A een drietal wijken over de oude structuur zijn aangelegd.

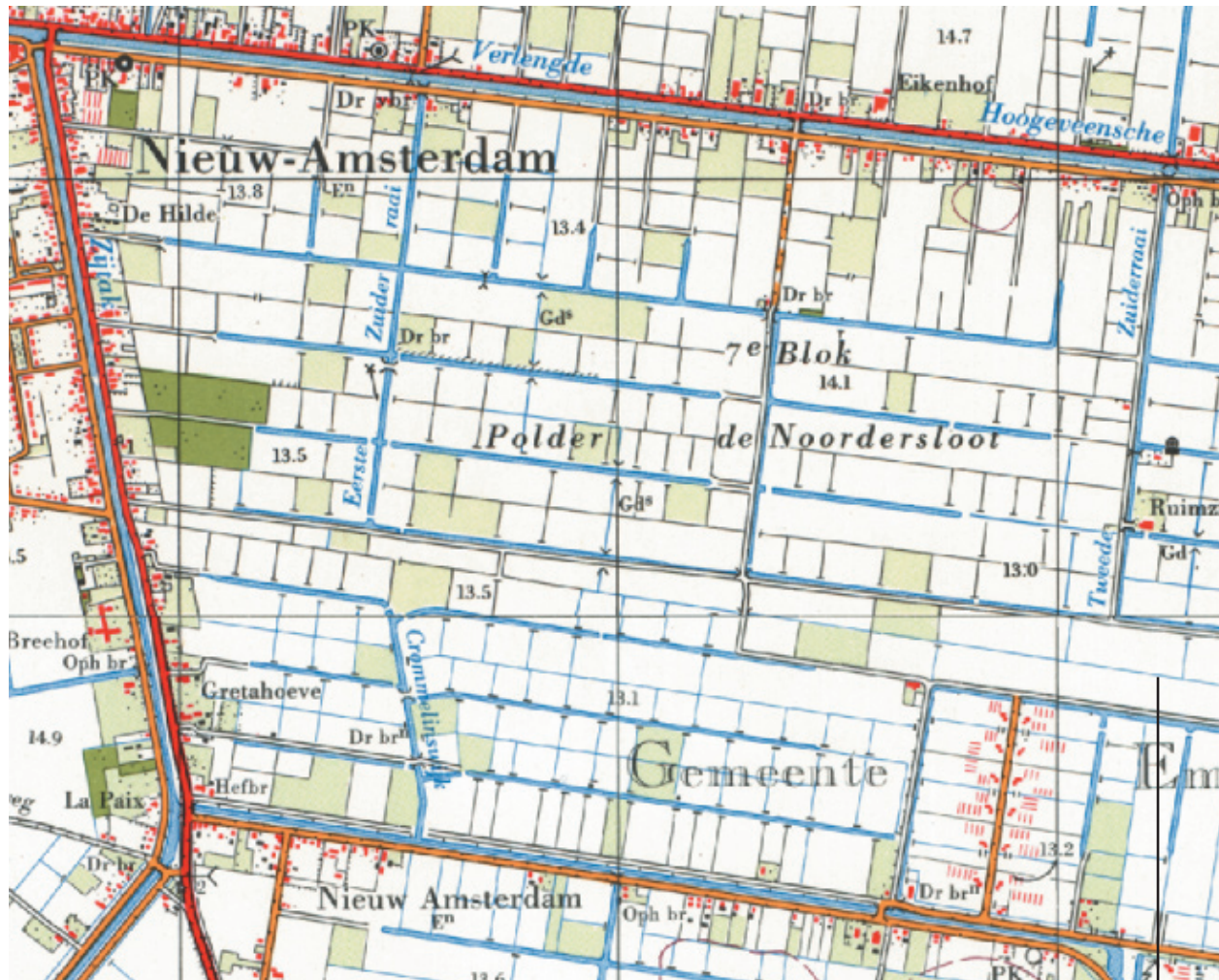
Ten zuiden van Nieuw-Amsterdam/Veenoord is een waterplas (natuurbad) aangelegd.

Symbool Jaknikker

Detail kanalen- en wijkenstructuur; noord watert af richting Verlengde Hoogeveense Vaart, zuid richting Dommerskanaal

Noordersloot

3.6 Periode 1955 – 1965

De namen Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld zijn in het gebied ten westen van de Pannekoekendijk vervangen door de naam Polder de Noordersloot. De oude afwateringstructuur, waarbij het Barger-Westerveen richting Verlengde Hoogeveense Vaart en Amsterdamsche Veld richting Dommerskanaal afwatert, is nog wel aanwezig. De Noordersloot is nog steeds een herkenbare grens (zie detailkaart).

In het (voormalige) Amsterdamsche Veld is een kassengebied in aanbouw. Het Dommerskanaal is ten oosten van de 'knik' gedempt en op dezelfde plaats de Beekweg aangelegd. Ten noorden van het Dommerskanaal/Beekweg is een wijk gedempt om plaats te maken voor een weg met aan beide zijden kassen. De overige wijken zijn nog intact.

Evenals op veel andere plaatsen in de gemeente Emmen wordt in Nieuw-Amsterdam het dorp uitgebreid zonder uit te gaan van bestaande wegen- en kavelstructuren.

In vergelijking met 1955 is zowel in het Schoonebeeker veld als het Amsterdamsche Veld ten oosten Pannekoekendijk weinig veranderd; delen zijn kleinschalig door middel van smalle strookverkaveling en weggetjes in vervening andere delen grootschalig door middel van wijken.

Grote wijzigingen in waterstructuur in de periode tussen 1965 (kaarten links) en 1975 (kaarten rechts)

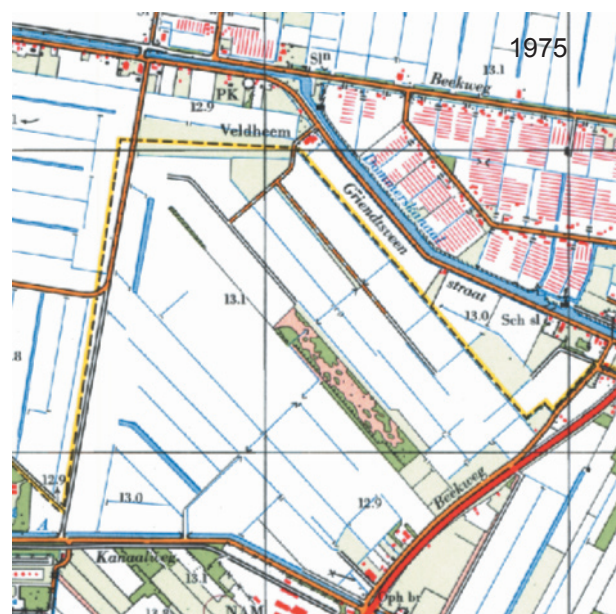
3.7 Periode 1965 – 1975

De waterstructuur in het voormalige Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld I is in deze periode aanzienlijk gewijzigd. De oprichting, in 1963, van het waterschap Bargerbeek, waarin de in de gemeente Emmen gelegen waterschappen Barger-Westerveen, Amsterdamsche Veld, Oosterbeekerdiep, Noordersloot, Barger-Oosterveen, Oranjedorp en Barger-Oosterveld werden verenigd, kan hiervoor de aanleiding zijn geweest.

Er zijn water- en wegenverbindingen tussen het voormalige Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld I gemaakt waardoor het Barger-Westerveen niet meer afwatert richting de Verlengde Hoogeveense Vaart. Hiermee is deels de basis gelegd voor de huidige afwateringstructuur. Het kassengebied is uitgebreid langs de Verlengde Hoogeveense Vaart. Ten zuiden hiervan is de infrastructuur ten behoeve van verdere uitbreidingen aangelegd.

De noordwest – zuidoost gerichte waterstructuur in het gebiedje noorden van Kanaal A in de gemeente Schoonebeek is vrijwel geheel verdwenen (zie onderste twee detailkaarten). Ook is de afwatering van Kanaal A in het Stieltjeskanaal zuidwaarts verplaatst naar het huidige afwateringspunt. Daarmee is ook de schutsluis op de huidige plek komen te liggen. Er is een zuiveringsinstallatie ten oosten van Zijtak aangelegd.

Er zijn stroken bos aangeplant in het Westeindsche veen en delen van het Schoonebeeker Veld, gebieden die voorheen kleinschalig in ontginning waren en een smalle strookverkaveling kennen. De oude verkavelingstructuur is zowel bij de bosstroken als de overige kleinschalig ontgonnen gebieden nog zeer herkenbaar.

Bosstroken en smalle strookverkaveling in (voormalig) Schoonebeekerveld

3.8 Periode 1975 – 1985

Ten behoeve van de scheepvaart is een nieuwe loop voor het Stieltjeskanaal ten oosten van Nieuw-Amsterdam gegraven. Hierbij is geen rekening gehouden met oude water- en wegenstructuren. Zo doorsnijdt het Steiltjeskanaal de Oude Schoonebeekerstraat

De waterstructuur in het voormalige Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld I is in deze periode verder gewijzigd richting de huidige hoofdstructuur. Zo is ten zuiden van het Dommerskanaal, bij de 'knik' en in de gemeente Schoonebeek, een brede watergang gegraven richting Kanaal A. Tot op de dag van vandaag maakt deze nog steeds deel uit van de hoofdafwateringstructuur.

In dat gedeelte van het Amsterdamsche Veld dat niet door middel van wijken is ontgonnen is een zandwinningplas ontstaan.

Zowel Nieuw-Amsterdam, Veenoord, het kassengebied, Vierslagen, het NAM-terrein als Schoonebeek zijn in deze periode uitgebreid.

3.9 Periode 1985 – thans

Het kassengebied is deels wel (ten noorden Beekweg) en deels niet (bij Tuinderslaan) binnen de bestaande water- en kavelstructuren verder uitgebreid. Hierbij zijn de cultuurhistorische verschillen in de waterstructuur tussen het Barger-Westerveen en Amsterdamsche Veld verder ‘verwaterd’.

Nieuw-Amsterdam/Veenoord, Zandpol, Vierslagen en Schoonebeek zijn uitgebreid waarbij soms wel (Veenoord, Vierslagen) en soms niet (Schoonebeek, Zandpol) rekening is gehouden met bestaande hoofdstructuren. Vooral ten zuiden van Nieuw-Amsterdam/Veenoord is de historische verkavelingstructuur nog goed aanwezig.

Hoewel bij de dorpsuitbreiding van Schoonebeek geen rekening is gehouden met de verkavelingstructuur, is de loop van de Bargerbeek wel verwerkt in het stedenbouwkundig ontwerp. Bij het natuurbad is een camping ingericht, terwijl Zandpol een sportterrein en recreatief uitloophedje heeft gekregen.

Nadat in 1996 de exploitatie van olie door de NAM werd gestaakt (te onrendabel), is het veld dankzij de gestegen olieprijs en verbeterde technieken (stoom) in januari 2011 officieel opnieuw in gebruik genomen. In het veld zijn de jaknikkers inmiddels al decennia verdwenen.

De smalle strookverkaveling van de kleinschalige ontginningen is zowel ten westen van Schoonebeek

(Westerse Bos, Westeindsche landen, -veen en -slagen en de Bult) als ten oosten van het dorp nog steeds gaaf aanwezig en herkenbaar in het veld.

Ten westen van het natuurbad is een camping opgericht. Op dit moment zijn er plannen om de camping herin te richten tot een (zorg)verblijfsaccommodatie.

Rondom de zandwinningplas heeft Griendtsveen een grootschalig recreatief verblijfspark, het Wildlife Park Europe, in ontwikkeling. Naast verblijfsaccommodatie zal het park wandelpaden, vaarmogelijkheden, sportactiviteiten, restaurants etc. etc. kennen. Daarnaast zullen Europese dieren in het park gaan leven.

Beekweg; veel ruimte langs voormalige hoofdwijk (= deels gedempt)

Kleinschaligheid nog steeds aanwezig in (voormalig) Schoonebeekerveld

Legenda Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Ecologische Verbindingszones (EVZ) en agrarische natuur

- Ecologische hoofdstructuur (Provincie Drenthe, actualisatie 1 november 2010)
- Zoekgebied ecologische verbindingszone (Provincie Drenthe, actualisatie 1 november 2010)
- Akker- en weidevogelgebied of botanisch waardevol akker- of grasland (Provincie Drenthe, vastgesteld 6 juli 2010)

Ontwerp(schets) Wildlife Park Europe; biotopen

Bron: www.griendtsveen.nl

4. EHS, EVZ en agrarische natuur

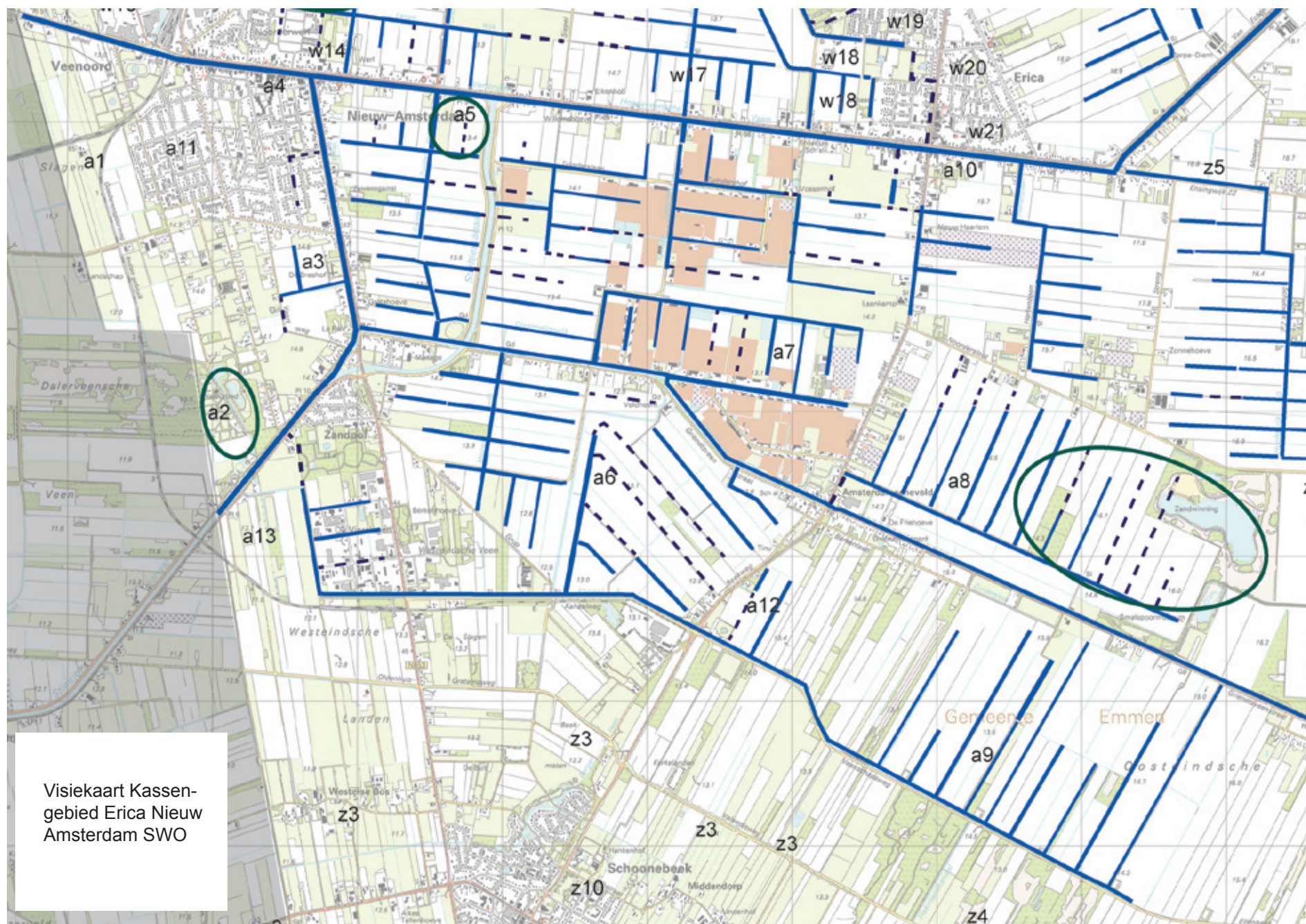
Meerdere kleinere gebiedjes in het voormalige Schoonebeeker Veld maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Zie voor de ligging van alle gebieden de kaart op pagina 36. Een ecologische Verbindingszone (EVZ) verbindt het Bargerveen met het Dalerveen in de gemeente Coevorden. Het Bargerveen is eveneens een Natura 2000 gebied.

De EHS/EVZ wordt jaarlijks geactualiseerd. Zie voor de actuele stand van zaken de website van de Provincie Drenthe (Atlas van Drenthe)

5. Vrije tijd en recreatie

Er lopen enkele wandel- en fietsroutes door het gebied rondom Schoonebeek en Nieuw-Schoonebeek zijn enkele recreatieve routes aanwezig.

Ten westen van het natuurbad van Nieuwe-Amsterdam/Veenoord is een camping. Op dit moment is rondom de zandwinningplas een grootschalige recreatief gebied met verblijfsmogelijkheden in ontwikkeling, Wildlife Park Europe. Zie (schets)ontwerp op deze pagina.

Legenda gebiedsvisie Stedelijke Wateropgave (SWO)

a1 t/m a13; onderzochte alternatieven

— a6, a7, a9: historische kanalen- en wijkenstructuur

- - - verdwenen kanalen en (hoofd)wijken

— a2, a5, a8: SWO met functiemenging recreatie

Dommerskanaal deels verscholen achter struweelbeplanting; hier bij kruising Dommerskanaal ZZ en Beekweg

DEEL 2: RUIMTELIJKE GEBIEDSVISIE STEDELIJKE WATEROPGAVE NIEUW- AMSTERDAM – ERICA-ZUID EO

De hier beschreven ruimtelijke gebiedsvisie is een nadere uitwerking van de algemene uitgangspunten zoals deze is verwoord in het document 'Werkwijze ruimtelijke analyse en gebiedsvisie SWO'. In dit document wordt de gehanteerde methode wordt beschreven. Het geeft eveneens een beschrijving van de kwalitatieve weging van de verschillende factoren zoals weergegeven in de Multicriteria Analyse (MCA). Deze bijlage Nieuw-Amsterdam – Erica-Zuid eo dient dan ook als een uitwerking c.q. bijlage van de structuurvisie Stedelijke Wateropgave en het document 'Werkwijze ruimtelijke analyse en gebiedsvisie SWO' te worden beschouwd.

De alternatieven die in dit gebied zijn onderzocht zijn op de kaart weergegeven met het voorvoegsel a... voor het nummer. Zie voor de gebieden met een voorvoegsel z... de bijlage 8; Gebied Zuid. De alternatieven die naar voren zijn gekomen op basis van voornamelijk de aard- en bodemkundige ondergrond zijn enkele kleine, plaatselijke, laagtes (a1, a3, a12 en a13). De laagtes liggen in gebieden waar ook sprake is van (restanten) de cultuurhistorisch zeer waardevolle smalle strookverkaveling.

Het inzetten van deze gebieden met microreliëf voor de wateropgave zou op basis van de aard- en bodemkundige ondergrond neerkomen op het aanleggen van kleine ofwel grotere waterplassen en/of natte plekken. Op deze manier zou het (micro)reliëf beleefbaar kunnen worden gemaakt. Echter, een dergelijke aanpak kan al snel leiden tot een verrommeling van het landschap en het doorbreken van (restanten van) het oude ontginningspatroon met de smalle

Multicriteria analyse Stedelijke Wateropgave Gemeente Emmen

Verklaring cijfers:

1 = niet, zeer slecht

2 = matig

3 = redelijk

4 = goed

5 = zeer goed

-- = niet van toepassing, onbekend

Gebied Nieuw-Amsterdam - Erica-Zuid

Inventarisatie huidige situatie (= mate aanwezigheid)	Gebied a1	Gebied a2	Gebied a3	Gebied a4	Gebied a5	Gebied a6	Gebied a7	Gebied a8	Gebied a9	Gebied a10	Gebied a11	Gebied a12	Gebied a13
Aardk./bodemkundige ondergrond	4	4	4	1	5	5	5	5	5	2	1	5	5
Archeologische waarden	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	--	1	2
Ontginningspatronen	4	2	3	3	2	4	4	4	4	3	3	2	4
Water nav stads c.q. dorpsuitbreidingen	--	4	--	--	--	--	3	4	--	--	--	--	--
EHS, PEHS, agrarische natuur	--	4	--	--	--	3	--	--	5	--	--	4	3
Recreatie	2	5	3	4	4	3	3	4	4	3	1	3	2
Herinrichting (stad,dorp) lopend/in ontwikkeling	--	5	--	5	--	--	4	--	--	5	--	--	--
Evt. herinrichting obv leeftijd/dichtheid woningen	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4	--	--
Nieuwe uitleg *	--	--	--	--	4	--	--	5	--	--	--	--	--
Waardering situatie absoluut	12	26	13	14	17	15	21	24	20	15	9	15	16
Waardering situatie gemiddeld	3,0	3,7	3,3	2,8	3,4	3,0	3,5	4,0	4,0	3	2,3	3,0	3,2
Waardering Stedelijke Wateropgave (=versterken laag, beleven van)													
Aardk./bodemk ondergrond	4	4	3	1	4	5	5	5	5	1	1	4	2
Archeologische waarden	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	--	2	1
Ontginningspatronen	2	5	3	1	1	5	5	3	4	1	2	3	2
Kwaliteit woonomgeving	--	--	--	2	5	--	3	--	--	2	3	--	--
Recreatie	2	5	2	2	5	3	3	5	4	2	2	2	1
Natuur	--	4	--	--	--	3	--	--	4	--	--	3	3
Agrarisch gebruik	2	--	2	--	--	3	--	--	4	--	--	3	1
Waardering kansen absoluut	11	20	12	7	16	21	18	15	23	8	8	17	10
Waardering kansen gemiddeld	2,2	4,0	2,4	1,4	3,2	3,5	3,6	3,8	3,8	1,6	2,0	2,8	1,7
Totale waardering gebied absoluut	23	46	25	21	33	36	39	39	43	23	17	32	26
Totale waardering gebied gemiddeld	2,6	3,9	2,8	2,1	3,3	3,3	3,6	3,9	3,9	2,3	2,1	2,9	2,4
Gebied Stedelijke wateropgave = groen													

* verklaring getallen: 5 = herinrichting of uitleg zal worden uitgevoerd, 4 = herinrichting in de toekomst mogelijk cq verwacht, 3 = herinrichting is voor een (groot) gedeelte uitgevoerd

strookverkaveling. Gegeven de historische en huidige agrarische functie met zeer smalle kavels en slootjes zijn deze gebiedjes (a1, a3, a12, a13) niet aantrekkelijk voor het oplossen van de stedelijke wateropgave.

De gebieden a6, a8 en a9 liggen niet alleen in aardkundige laagtes maar kennen ook de veenkoloniale kanalen- en wijkenstructuur. Hoewel in gebied a6 de watergangen niet meer de breedte hebben van een wijk (circa 11m) of zijn verdwenen, kennen de resterende bestaande (zwet)sloten wel de zo karakteristieke noordwest – zuidoost gerichte structuur op de voormalige Bargerbeek. Inzet voor de stedelijke wateropgave zou de zichtbaarheid van deze structuur kunnen versterken. Gebied a9 is in die zin bijzonder dat hier sprake is van een klein gebied met wijken in een overig landschap van de kleinschalige ontginningen. Dit gebied is namelijk het enige gebied in het voormalige Schoonebeeker Veld dat grootschalig door middel van wijken is ontgonnen. Inzet voor de stedelijke wateropgave kan het zo karakteristieke contrast versterken tussen de grootschalige wijkenstructuur en het overige kleinschalige ontginningslandschap met smalle strookverkaveling.

In gebied a8 is zowel in de lagere delen als de hoger gelegen zandwinningplas op dit moment het Wildlife Park Resort in ontwikkeling, een grootschalige recreatief gebied met verblijfsmogelijkheden. Het ontwerp (zie pagina 37) voorziet in reliëf en (veel) waterpartijen, waarbij overigens niet wordt uitgegaan van de bestaande wijkenstructuur. Omdat hier sprake is van hoger, lager en overgangsgebieden zijn hier voldoende mogelijkheden om het reliëf beleefbaar te

maken. Inzet voor de stedelijke wateropgave kan dit versterken. Natuurlijk is hier sprake van een goede functiemenging met recreatie.

De bestaande kanalen- en wijkenstructuur zoals weergegeven op de visiekaart zijn landschappelijk en ruimtelijk zeer goed inzetbaar voor het oplossen van de stedelijke wateropgave. Het inzetten voor de stedelijke wateropgave versterkt deze cultuurhistorische karakteristieke waterstructuren van de grootschalige ontginningen. Sommige wijken in deze gebieden zijn in de loop der tijd (enigszins) verland. In combinatie met de aanwezigheid van komvormige laagten kan dit leiden tot een verslechtering van het agrarische verbruik.

De wijken die recentelijk zijn versmald of verland staan niet op de visiekaart. Het betreft hier echter een momentopname. Immers, in de periode tussen het (veld)onderzoek en nu kan een wijk inmiddels wel zijn uitgebaggerd. Reden waarom de historische kanalen- en wijkenstructuur is weergegeven op de visiekaart. De structuur is namelijk nog wel aanwezig en deze is in ruimtelijk c.q. landschappelijk opzicht belangrijker dan het al dan niet verland zijn. Voor de berekening van de capaciteit voor het oplossen van de Stedelijke wateropgave, een opgave van werkgroep 1, is natuurlijk wel uitgegaan van de bestaande situatie. Dit om een overschatting van de bergingscapaciteit te voorkomen. De verdwenen kanalen en (hoofd)wijken zijn wel weergegeven op de visiekaart. Dit zijn kanalen en wijken die niet meer op de topografische kaart van 2005 staan. Deze wijken zijn vaak al decennia lang verdwenen. Ook spelen bij het herstellen van verdwenen wijken ook andere dan ruimtelijke overwegingen een rol (hydrologisch, financieel, milieutechnisch i.v.m. demping vervuult

slib). De verdwenen wijken zijn niet meegenomen in de berekeningen voor het oplossen van de Stedelijke wateropgave. Echter, hun oude ligging kan bij toekomstige ontwikkelingen wellicht dienen als inspiratiebron voor de (her)inrichting. In dit gebied betreft dit in de eerste plaats a7, de grotendeels gedempte Dommerswijk/kanaal ter hoogte van de huidige Beekweg. Aangezien hier (meer) dan voldoende ruimte aanwezig is (zie foto op pagina 35) behoort herstel naar een bredere watergang tot de mogelijkheden. De beleving van de voormalige hoofdwijk/kanaal zal hier eveneens door worden versterkt.

Een tweetal gebieden, a2 en a5, zijn naar voren gekomen door een combinatie van (mogelijke) herinrichting c.q. ontwikkeling met recreatie. Er zijn plannen om de camping (a3) herin te richten tot een (zorg)verblijfrecreatie c.q. –accommodatie. Het (schets)ontwerp van deze herinrichting sluit aan bij de cultuurhistorische verkavelingstructuur in het gebied. Gegeven de omvang van het recreatieterrein zijn de mogelijkheden voor het oplossen van de stedelijke wateropgave relatief beperkt. Wel zal de toename van het verharde oppervlak worden gecompenseerd door de aanleg van watergangen. Hier is dus duidelijk sprake van recreatieve functiemenging.

Gebied a5 wordt mogelijk ontwikkeld in samenhang met de Vaarverbinding Erica – Ter Apel. Water, zoals bijvoorbeeld een haven, speelt hierbij een belangrijke rol. Hierbij hoort inzet voor de stedelijke wateropgave, zij het beperkt in omvang, tot de mogelijkheden.